

รายงานสรุปผลการบริหารวิทยาลัยให้เกิดอัตลักษณ์ “คิดเป็น เด่นจิตอาสา พัฒนาสุขภาพชุมชน” ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๖

หลักการและเหตุผล

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครลำปาง มีความมุ่งมั่นที่จะเสริมสร้างนักศึกษาในการบริการสุขภาพ ด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ “SAP” และสอดคล้องกับอัตลักษณ์สถาบัน คือ “การคิดเป็น เด่นจิตอาสา พัฒนาสุขภาพชุมชน” ที่ผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการบริหาร ซึ่งคณะกรรมการเสริมสร้างอัตลักษณ์เอกลักษณ์ของวิทยาลัย ร่วมกับกลุ่มวิชาการ กลุ่มกิจการนักศึกษาและกลุ่มวิจัยและบริการวิชาการ จึงได้ร่วมกันจัดทำโครงการบันไดบันทิตพยาบาลตามอัตลักษณ์สถาบัน ผ่านกิจกรรมพัฒนานักศึกษาทั้ง ๔ ชั้นปี เพื่อผลิตบัณฑิตพยาบาลที่มีความเข้าใจ เข้าถึง พร้อมทั้งจะพัฒนาสุขภาพและสุขภาพะชุมชนที่สามารถดูแลตนเองได้อย่างยั่งยืน

๒.วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนานักศึกษาให้มีอัตลักษณ์ “การคิดเป็น เด่นจิตอาสา พัฒนาสุขภาพชุมชน”

๓.ตัวชี้วัดความสำเร็จโครงการ

๓.๑ ผลการประเมินความเห็นของผู้เรียนและบุคลากรเกี่ยวกับการปฏิบัติของสถาบันที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์อยู่ในระดับดีมาก(คะแนนเฉลี่ยมากกว่า ๓.๕๑)

๓.๒ มีรายงานผลกระทบที่ก่อให้เกิดการสร้างประโยชน์และคุณค่าของการบริหารวิทยาลัยให้เกิดอัตลักษณ์ “คิดเป็น เด่นจิตอาสา พัฒนาสุขภาพชุมชน”

๔. กิจกรรม

มีการสร้างระบบการมีส่วนร่วมของผู้เรียนและบุคลากรในการปฏิบัติตามกลยุทธ์ที่กำหนดอย่างครบถ้วน สมบูรณ์ โดยวิทยาลัยได้แต่งตั้งคณะกรรมการเสริมสร้างอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ ดำเนินการทบทวนกำหนดอัตลักษณ์และเอกลักษณ์จากการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง และกำหนดระบบและกลไกการดำเนินงานเสริมสร้างอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ขึ้นเป็นสายลักษณะอักษร และประชาสัมพันธ์ในเว็บไซต์ของวิทยาลัย เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติตามระบบที่กำหนดขึ้น มีการถ่ายทอดกลยุทธ์จากประเด็นยุทธศาสตร์สู่แผนปฏิบัติการประจำปีและกำหนดผู้รับผิดชอบดำเนินการในแต่ละแผนไว้อย่างชัดเจนโดยการมีส่วนร่วมทุกกลุ่มงานที่เกี่ยวข้องและได้มีการพัฒนานักศึกษาตามบันไดบันทิตวิทยาลัย ภายใต้ปณิธาน “ภูมิรู้ ภูมิธรรม นำภูมิปัญญาพัฒนาสุขภาพ ” ดังนี้

๔.๑ ชั้นปีที่๑ มุ่งเน้นการสร้างกระบวนการคิด จัดให้ได้เรียนรู้ในวิชาการคิดอย่างเป็นระบบในชั้นเรียน และสร้างค่านิยมตามวิถีไทย งามอย่างไทย ใช้ชีวิตพอเพียง ตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์และสามัคคี รวมทั้งการทำกิจกรรมร่วมกับชุมชนของกิจกรรมเสริมหลักสูตร

๔.๒ ชั้นปีที่๒ มุ่งเน้นการพัฒนากระบวนการคิด ต่อยอดภูมิปัญญาไทย โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายและเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และกิจกรรมเสริมหลักสูตรเกี่ยวกับ ความรับผิดชอบ เสียสละ จิตอาสา พร้อมเป็นแบบอย่าง

๔.๓ ชั้นปีที่ ๓ มุ่งเน้นการสร้างองค์ความรู้และพัฒนาผลงานนักศึกษาโดยใช้กระบวนการวิจัย กิจกรรมเสริมหลักสูตรเกี่ยวกับการเพิ่มพูนความดี มีความเอื้ออาทร พร้อมช่วยเหลือสังคม ร่วมกับชุมชน รวมถึงการส่งเสริมการนำเสนอผลงานวิชาการและนวัตกรรมในระดับชาติ นานาชาติ

สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ ๓ ได้มีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการแก่นักศึกษาในบทบาทนักจัดการสุขภาพ ครอบครัวด้านถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชน เพื่อผลิตบัณฑิตพยาบาลที่มีความเข้าใจ เข้าถึง พร้อมทั้งจะพัฒนาสุขภาพและสุขภาวะชุมชนที่สามารถดูแลตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยมีกิจกรรมดังนี้

๔.๓.๑ จัดอบรมให้ความรู้แก่นักศึกษาเรื่องการจัดการสุขภาพครอบครัว

๔.๓.๒ จัดอบรมเชิงปฏิบัติการแก่นักศึกษาในบทบาทนักจัดการสุขภาพครอบครัวด้านถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชน (ครู ก)

๔.๓.๓ จัดกิจกรรมให้นักศึกษาได้ประสบการณ์จริง (community Laboratory) โดยให้นักศึกษาเข้าไปมีส่วนเรียนรู้และประสบการณ์ในการพัฒนาเมืองลำปางในโครงการความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดลำปาง . “นครลำปางโมเดล ”

๔.๔ ชั้นปีที่ ๔ มุ่งเน้นพัฒนาภาวะผู้นำและการบริหารจัดการ ในการกล้าคิดตัดสินใจทางจริยธรรม การรับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม ตลอดจนการส่งเสริมให้นักศึกษาร่วมกิจกรรมบริการวิชาการในการพัฒนาชุมชน และการเสนอกิจกรรมพยาบาลนิทรรศการแก่ชุมชน

๕. ผลการดำเนินงาน

ผลจากการที่วิทยาลัยได้มีการดำเนินการเสริมสร้างนักศึกษาให้เกิดอัตลักษณ์สถาบัน ในการบริการสุขภาพด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ “SAP” ภายใต้ “การคิดเป็น เต้นจิตอาสา พัฒนาสุขภาพชุมชน” เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติตามระบบจากการถ่ายทอดกลยุทธ์จากประเด็นยุทธศาสตร์สู่แผนปฏิบัติการประจำปีและกำหนดผู้รับผิดชอบดำเนินการในแต่ละแผนไว้อย่างชัดเจนโดยการมีส่วนร่วมทุกกลุ่มงานที่เกี่ยวข้องและได้มีการพัฒนานักศึกษาตามบันไดบัณฑิตวิทยาลัย ภายใต้ปณิธาน “ภูมิรู้ คู่ภูมิธรรม นำภูมิปัญญาพัฒนาสุขภาพ ” ดังนี้

จากกิจกรรมการส่งเสริมกระบวนการคิดแก่นักศึกษา พบว่า นักศึกษาแต่ละชั้นปียังคงต้องมีการพัฒนากระบวนการคิดอย่างเป็นระบบต่อไปตามบันไดบัณฑิต ดังนี้

นักศึกษาชั้นปีที่ ๑ มีการคิดอย่างเป็นระบบได้ดีขึ้นหลังจากได้รับการเรียนการสอนในรายวิชาการคิดอย่างเป็นระบบมาแล้ว สามารถร่วมกิจกรรมในการตัดสินใจแก้ปัญหาพัฒนาในการเข้าถึงความจริงของธรรมชาติประชาชนในแต่ละชุมชนร่วมกับอาจารย์และพี่ๆได้ดีขึ้น

นักศึกษาชั้นปีที่ ๒ จัดกิจกรรมในการตัดสินใจ เช่น ข้อสอบหรือสถานการณ์จากใบงาน นักศึกษากล้าร่วมแสดงความคิดเห็นกับรุ่นพี่ๆในกิจกรรมเสริมหลักสูตรและจากกิจกรรมในชั้นเรียน ทำให้นักศึกษากล้าที่ให้บริการสุขภาพด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ และมีความสุขที่ได้เห็นผู้รับบริการมีสุขภาพกายและจิตและจิตวิญญาณดีขึ้น

นักศึกษาชั้นปีที่ ๓ มีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการแก่นักศึกษาในบทบาทนักจัดการสุขภาพ ครอบครัวด้านถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชน จัดกิจกรรมให้นักศึกษาได้ประสบการณ์จริง (community Laboratory) เพื่อให้นักศึกษาเข้าไปมีส่วนเรียนรู้และประสบการณ์ในการพัฒนาเมืองลำปางในโครงการความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาจังหวัดลำปาง . “นครลำปางโมเดล ” นอกจากนี้ นักศึกษาสามารถนำเครื่องมือ Tcnap ที่ได้

เรียนรู้ร่วมกันกับคณาจารย์และชุมชน รวมถึงการได้เรียนรู้จักจัดการสุขภาพครอบครัว (นสค.) จนสามารถร่วมกำหนดและวางแผนแม่บทชุมชนร่วมกับแกนนำ อสม.จากข้อมูลที่ร่วมกันรวบรวมข้อมูล ทำให้นักศึกษามีความมั่นใจมากขึ้นมีศักยภาพในการสื่อสารกับชุมชน องค์กรท้องถิ่นและประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ

วิทยาลัยสนับสนุนให้นักศึกษานำเสนอผลงานวิชาการ ที่เกิดจากการพัฒนาการคิด ในการพัฒนาสุขภาพชุมชน เกี่ยวกับการสร้างความรู้โดยใช้กระบวนการวิจัย มาแก้ปัญหาสุขภาพประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลนครลำปาง เรื่อง “ความรู้และการปฏิบัติ การป้องกันโรคมือเท้าปากของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเขตเทศบาลนครลำปาง” ในการประชุมวิชาการระดับชาติ โดยมีนายศราวุธ ธรรมชาติและคณะ ได้รับรางวัลระดับดี ในการนำเสนอผลงานวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ ๓ ประจำปี ๒๕๕๗” จากวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์

นักศึกษาชั้นปีที่ ๔ สามารถแสดงภาวะผู้นำในการตัดสินใจร่วมกันในแต่ละกิจกรรมจิตอาสาในการออกไปพัฒนา ดูแลสุขภาพประชาชนในชุมชนร่วมกับน้องๆ และอาจารย์ เจ้าหน้าที่ นักศึกษามีความพึงพอใจในพฤติกรรมสมรรถนะตนเองและพร้อมที่จะช่วยเหลือสังคม ในการบริการสุขภาพด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ ภายใต้การคิดวิเคราะห์ที่ไปพัฒนาประเด็นปัญหาสุขภาพ ทำให้เกิดเครือข่ายพัฒนาสุขภาพ และเกิดสุขภาวะ ด้วยการมีจิตอาสาของนักศึกษา

ทั้งนี้นักศึกษาได้รับการพัฒนากระบวนการคิดในแต่ละชั้นปี ควบคู่ไปกับการส่งเสริมทักษะจิตอาสาในการไปทำกิจกรรมพัฒนาสุขภาพของประชาชนในชุมชน ภายใต้ระบบครอบครัวเสมือน ๒๕ ครอบครัว เพื่อพัฒนานักศึกษาให้มีคุณลักษณะเป็นบัณฑิตพยาบาลที่มีคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์และมีอัตลักษณ์สถาบันต่อไปและยังพบว่า นักศึกษาเองส่วนใหญ่ได้สะท้อนคิดถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จดังนี้

๑. มีการบูรณาการกิจกรรมของโครงการมาจัดในช่วงเวลาเดียวกันทำให้มีการประหยัดต้นทุนในการดำเนินกิจกรรม ใช้เวลาน้อยลงและไม่ซ้ำซ้อน

๒. อาจารย์และนักศึกษาให้ความสำคัญและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีโดยเฉพาะกิจกรรมการเรียนรู้ความเป็นมนุษย์และการดูแลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ และกิจกรรมจิตอาสา โดยมีอาจารย์ของวิทยาลัยที่มีความสามารถและความเชี่ยวชาญและมีความพร้อมในการพัฒนานักศึกษาเกี่ยวกับการบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์

๓. วิทยาลัยมีการจัดเวลาเอื้อต่อการทำกิจกรรมเสริมหลักสูตร คือ งดการเรียนภาคทฤษฎีและปฏิบัติมาเป็นการจัดชั่วโมง Home Room ทุกวันพฤหัสบดีของแต่ละสัปดาห์

๔. จากการที่วิทยาลัยได้ให้ความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรร่วมกันทุฝ่ายที่เกี่ยวข้องอาทิ ผู้บริหาร อาจารย์ เจ้าหน้าที่สายสนับสนุน และชุมชน ที่ให้ความร่วมมือในการให้นักศึกษาได้มีกาสในการเรียนรู้ รวมทั้ง ทำให้มีเวลาเอื้อในการพัฒนานักศึกษาเป็นอย่างดี

จากการประเมินความคิดเห็นของ ผู้เรียนและบุคลากรเกี่ยวกับการปฏิบัติของสถาบันที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ “คิดเป็น เด่นจิตอาสา พัฒนาสุขภาพชุมชน” ปีการศึกษา ๒๕๕๖ อยู่ในระดับดีมาก มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๓ (SD.๐.๑๙)

๖. ประโยชน์และคุณค่า

เกิดผลกระทบที่เกิดประโยชน์ต่อนักศึกษา

๖.๑. ด้านการบริการ

จากการสังเกตพฤติกรรมบริการขณะน.ศ.ลงปฏิบัติการใช้เครื่องมือรวบรวมข้อมูลระดับบุคคลและครัวเรือน (TCNAP) พบว่า

๖.๑.๑ น.ศ.ยิ้มแย้มแจ่มใสในขณะพูดคุยกับผู้รับบริการ เมื่อพูดคุยและให้คำแนะนำเบื้องต้นไปแล้วมีการซักถามและสอบถามข้อมูลโดยใช้คำพูดที่นุ่มนวล เป็นที่พึงพอใจของสมาชิกในครอบครัวและเต็มใจที่จะให้ข้อมูลโดยไม่ปิดบัง

๖.๑.๒ สามารถได้เรียนรู้กับทุกกลุ่มวัย มองปัญหาอย่างเป็นองค์รวม คือไม่เพียงแต่ดูแลด้านสุขภาพทางกายเท่านั้น แต่ยังดูแลรวมไปถึงมิติทางสังคม ด้านจิตใจ จิตวิญญาณ บนความแตกต่างของแต่ละคน และวิถีชีวิต วัฒนธรรมของชุมชนนั้นๆ

๖.๑.๓ น.ศ.มีการคิดอย่างเป็นระบบ มีเหตุ มีผล มีวิจารณ์ญาณในการแก้ไขปัญหา โดยอิงอยู่บนพื้นฐานการทำงานร่วมกับชุมชน เช่น อสม. ผู้นำชุมชน มีการกระตุ้นให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกในกระบวนการรวบรวมข้อมูล ก่อให้เกิดความตระหนักของชุมชนเนื่องจากการที่เขาได้รับรู้ปัญหาร่วมกัน ได้ร่วมคิด ร่วมแก้ปัญหา และตัดสินใจร่วมกัน “ถ้าไม่มีน.ศ.มา คนในหมู่บ้านเขาก็ปัสสนใจเรื่องสุขภาพหรอก”

“น.ศ.เข้ามาทำงานในหมู่บ้านเราก็เหมือนเป็นการกระตุ้นชาวบ้านได้เป็นอย่างดี”

๖.๑.๔ จากการพูดคุยกับน.ศ.พบว่าส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีในการทำงานในชุมชน มีบางคนพูดว่า “ตอนนี้ หนูรู้เป้าหมายการทำงานของตัวเองแล้ว หนูจะเลือกทำงานที่สถานีอนามัยละ” “เมื่อก่อนหนูคิดว่าการทำงานในชุมชนไม่ท้าทาย แต่ตอนนี้หนูรู้ว่า มีอะไรอีกเยอะที่เราจะต้องทำ”

๖.๒ ด้านการใช้เครื่องมือ

๖.๒.๑ น.ศ.มีการใช้เครื่องมือรวบรวมข้อมูลระดับบุคคลและครัวเรือน ซึ่งน.ศ.ต้องใช้ความสามารถในการสื่อสารกับชุมชน น.ศ.ยังใช้วิธีการต่างๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลไม่ว่าจะเป็น การดึงกลุ่มต่างๆเช่นเด็กและอสม. ในชุมชนเข้ามาช่วยเก็บข้อมูล นอกจากนี้ยังมีการสร้างสัมพันธภาพที่ดีเพื่อให้ชุมชนไว้วางใจและยินดีให้ข้อมูลที่เป็นจริง ทำให้ข้อมูลที่ได้มา มีความน่าเชื่อถือ

๖.๒.๒ ชุมชนได้รับการกระตุ้นให้มีส่วนร่วมในการใช้เครื่องมือรวบรวมข้อมูล จากหลากหลายวิธี เช่น การที่น.ศ.เข้าไปชวนเด็กและอสม.เข้ามาร่วมเก็บข้อมูล การสอน อสม.คนที่ไม่รู้วิธีเก็บข้อมูล การประกบคู่กับคนที่เก็บข้อมูลยังไม่คล่อง ตลอดจนความร่วมมือของแกนนำในการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้ว่าทำอะไรและเชิญชวนเข้าร่วมให้ข้อมูล ทำให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกันและเกิดความร่วมมือในการใช้เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลชุมชน

๖.๓ ด้านการเชื่อมประสาน

การกิจกรรมพัฒนาสมรรถนะน.ศ.ให้มีทักษะในการปฏิบัติงานในชุมชนให้เป็นนักจัดการสุขภาพครอบครัว (นสค.) ครั้งนี้ พบว่า น.ศ.ต้องมีการสร้างสัมพันธภาพที่ดี มีการสื่อสารกับผู้นำ องค์กรท้องถิ่นและประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ จึงทำให้เกิดความร่วมมือในการจัดทำฐานข้อมูลชุมชนได้เป็นอย่างดี ข้อมูลที่ได้จะถูกนำมาแลกเปลี่ยนและตรวจทานจากผู้รู้ไม่ว่าจะเป็นผู้นำท้องถิ่น ผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับชุมชน อสม. และตัวแทนชุมชน ซึ่งทักษะเหล่านี้เกิดขึ้นกับน.ศ.แล้ว

๖.๔ ด้านการเสริมพลังกลุ่มเสี่ยง

การทำงานของน.ศ.ได้เข้าไปมีส่วนร่วมกับแกนนำชุมชนและสมาชิกในครอบครัว ในการรู้จักมองตนเอง และปัญหาที่อาจเกิดขึ้น มีการเสริมพลัง/เสริมแรงให้กับเพื่อนน.ศ.ด้วยกันในการทำงานกับชุมชนซึ่งอาจจะมีปัญหาได้ตลอดขั้นตอนการทำงาน การเสริมพลังจะทำให้ทุกคนในกลุ่มเกิดแรงที่จะทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

๖.๕ ด้านการจัดการ

๖.๕.๑ น.ศ.มีการวางแผนร่วมกับแกนนำและ อสม.ในการลงเก็บข้อมูล โดยการแบ่งโซนรับผิดชอบ จากนั้นมีการกำหนดนัดหมายเวลาที่จะรวมข้อมูล สอบทานและนำเสนอข้อมูลด้วยการเรียนรู้ร่วมกัน

๖.๕.๒ น.ศ.บางส่วนนำข้อมูลที่รวบรวมมาได้ มาประมวลผลในโปรแกรม excel และวิเคราะห์ผลออกมาเป็นข้อมูลระดับชุมชน เพื่อเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ต่อไป

เกิดผลกระทบที่เกิดประโยชน์ต่อวิทยาลัย

- ๑.ได้แหล่งฝึกปฏิบัติงานในกลุ่มรายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน
- ๒.ได้เครือข่ายในการทำงานในชุมชน
- ๓.ได้เป็นส่วนหนึ่งของการร่วมพัฒนาจังหวัดลำปาง
- ๔.อาจารย์สามารถผลิตผลงานวิจัยที่เกิดจากการบูรณาการการบริการวิชาการกับการวิจัย

เกิดผลกระทบที่เกิดประโยชน์ต่อชุมชน

- ๑.แกนนำชุมชน อบต. ได้รับการพัฒนาศักยภาพโดยเฉพาะเรื่องการเก็บรวบรวมข้อมูลชุมชนโดยชุมชน
๒. คนในชุมชน ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูลชุมชนระหว่างหมู่บ้าน
๓. ชุมชนได้ข้อมูลชุมชนที่เป็นข้อมูลตัวตั้งต้นในการจัดทำแผนแม่บทชุมชน ซึ่งสามารถนำมาวางแผนเพื่อของบประมาณมาพัฒนาชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๔. ได้แผนแม่บทชุมชนระดับหมู่บ้าน
๕. ชุมชนได้รับการคัดเลือกเป็นชุมชนต้นแบบเพื่อการพัฒนาขยายเครือข่ายสู่ชุมชนอื่น